

Ա. Պօլսա համար Տարեկան	100 դ.
Վեցամսեայ „	55 „
Գուտառաց համար Տարեկան	110 „
Վեցամսեայ „	60 „
Ծիծ քիւր՝	2 դ.
Մոռնուցմանց տողը՝ մէկ անգամի համար	
Յ զլերկու անգամի համար 2 դ.	

ԼՐԱ.ԳԵՐ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳՈՒՅԻՆ ԲԱՆԱԹՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 22 ՅՈՒԼԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Վրուեստահանդիսին խաղաղ տե-
սարանն եւ այս առթիւ քանի մը վե-
հապետաց իրարու հետ գրկախառ-
նութիւնն ըստ բաւականին հասարա-
կաց միտքն ապահովելց ետեւ՝ դարձ-
եալ չարագուշակ նշաններ զայն կը
վրդովեն, եւ արեւելեխսն խնդիրը,
գերմանական խնդիրը, ուումի իրն-
դիրը քիչ մը ժամանակ մտոցուելց ե-
տեւ՝ դարձեալ ջուրին երեսը կելնեն :

Աւաստիսից եւ Խրուսիոյ Հարակայի
մէջ Գաղղրիոյ միջնորդութեամբ կըն.
քած խաղաղական դաշնադրութեան
հինգերորդ յօդուածը կը տրամադր-
բէր որ Ըլէդիմիկի դքսութեան հիւ-
սիսային մասը՝ ուր բնակիչները մեծ
մասամբ տանիմարքացի են, Տանի-
մարքայի դարձուի : Այս յօդուա-
ծին դործադրութիւնը մինչեւ հիմա
երեսի վրայ մնաց : Ինչպէս ասկէ ա-
ռաջ ծանուցեր ենք, Խրուսիա կառա-
ջարկէր Տանիմարքայի՝ որ իր եւս տա-
լիք մասին մէջ գտնուող գերմանացոց
աղդային իրաւունքը յարդելու ապա-
հովութիւններ տայ . իսկ Տանիմարքա
խորհելով որ գերմանացոց այսպիսի
առանձնաշնորհութիւններ տալը զա-
նոնք կերպով մը Գերմանիոյ պաշտ-
պանութեան ներքեւ դնել եւ յետոյ
անոր միջամտութեան տեղի տալ է ,
Հաճեցաւ Խրուսիոյ առաջարկու-
թեան, եւ իրեն ես դառնալիք սակա-
ւաթիւ գերմանացի հպատակաց տա-
նիմարքացիներէն տարբեր իրաւունք
տալ չուզեց : Տանիմարքա տակաւին
այս խնդրոյս վրայ Խրուսիոյ կողմանէ
իրեն տրուած ծանուցագրին չպա-
տասխանեց , բայց Քօրէնհակի աղ-
դային ժողովսերուն առ Քրիսթիան
թագաւորն մաստուցած ուղերձը , որով
գերմանացիներուն ինքնօրինութիւն
տալու առաջարկութիւնը կը մերժեն ,
Տանիմարքայի կառավարութեան տա-
լիք պատասխանն այ կը լայտնեն :

Աթբ պատասխանն ալ կը յայտնեն :
Եղդ՝ իմէ Տանիմարքա Ի՞րու-
սիոյ առաջարկութիւնը չընդունիլը
պաշտօնական կերպիւ յայնէ, ի՞նչ
պիտի ընէ Քրուսիա . պիտի զանց ը-
նէ այն պարտաւորութեան կատա-
րումը զոր հանդիսաւոր դաշամբ իր
վրայ առած է, եւ եմէ զանց ընէ-
դաշնադիր եւ միջնորդ տէրութիւն-
ները լուռ պիտի կենա՞ն :

Վհա ասոր համար, թէ եւ Վւստ
ըիոյ կողմանէ յայտնի նշան մը չտես-
նուեցաւ, բայց Գաղղիա լրւո չկե-
ցաւ եւ իր էրլինի գեսալանին ծանու-
ցադիր մը զրկեց, որոյ պարունակու-
թիւնը թէ եւ չգիտցուիր, բայց ՈՒր-
մինի լրադիրներէն մէկուն խօսքին նա-
յելով՝ Ծրուսիոյ ներքին գործոց մի-
ջամտութիւն կը համարուի եղեր:
Խնդիրը տակաւին կախ մնացած է
եւ չգիտցուիր թէ Գաղղիա արդեօք
իր միջնորդութիւնը ծանրացընելով
կուքսէնալուրկի գործին նման կնճիռ

մ'ալ Հ լէպիլիկի վրայ պիտի բացուրի՝
սակայն Գաղղիոյ եւ Շրուսիոյ — ա
ւելցընենք նաեւ Որուսիոյ — մէջ
դարձեալ պաղութիւն կը նշմարուի,
եւ թէպէտ հեռադրին խօսքին նայեւ
լով Գաղղիա եւ Որուսիա իննդիրը բա-
րեկամաբար լուծելու համար կը բա-
նակցին եղեր ՚ի Ուշըլին, բայց երենց
համաձայնութեան աւրուած ըլլան
անկէ ալ կը տեմնուի, որ Որուսիա ա
ռաջարկեր է Գաղղիոյ որպէս զի ։
Դրան կողմանէ Ավրիխտի իննդրոյն վը-
րայ արուած վերջին ծանուցադրին
պատասխան տրուի, իսկ Գաղղիա այս
առ աջարկութիւնը չէ լնդուներ,

“Աարոլցն իշխանին ալ մատնաւոր
պաշտօնով՝ անջռւշտ Շ լէղիկի դործին
համար՝ Քօբէնհակ երթալու լուրն
առ սյժմ դեռ չառագուեցաւ : Ի այց
կայսեր եւ իր հօրեղբօրորդւոյն մէջ
այս միջոցիս բատական համամոռը
թիւն կը տիրէ : Իշխանին Հռոմեական գույքին վրայ ունեցած գաղափար
ներն յայտնի են , այն է Պապին աշ-
խարհական իշխանութեան բարձումն
եւ Հռոմի ալ Կատալիոյ մայրաքուզաք
ըլլալը : Ակբնար ըստիլ թէ կայորը
կատարելասպէս այս քաղաքականութեան մասն իրացած ըլլայ , բայց իրաց
ատիպումը , Պաղպիոյ գաշնակիցներ
ըու պէտքը , Կատալացւոյ առանց Հռո-
մոմի գոհ չըլլալը , եւ Բրուսիոյ առ
Ուուսիոյ զյատալիա իրենց կողմը քա-
շելու համար անշուշտ Հռոմն եւ թիւ-
րեւս Քիրոլի խոալական մասն ալ այ-
նոր խոստանալը , — ատոնց ամենքը
Պաղպիական կտուալորութիւնը իշխան
փափուկ գիրքի մը մէջ կը գնեն Կա-
տալիոյ եւ Հռոմի նկատմամբ , եւ
Պարիպալտեանց քաջալեր կոտանյա-
ւիտենական քաղաքին վրայ արշուեց-
լու : Հռոմի ազգային մասնաժողովն
ալ գիսող ժամը հասած համարելով

կիրքերը բողբոքեցնող յայտարարութիւնները կը հրատարակէ : Այսու
կողմանէ Հռոմի արքունեաց կոյլ յա-
մառութիւնը, Գաղղիոյ խրատներուն
եւ ազգարարութեանց խուլ կենալը
ժամանակին յառաջդիմական սկզբ
բունքները դատապարտելը, եւ իրեն
ամսուր դղեակի մը մէջ իր ու կա-
րեմք ին ետեւն ապաստանիլը մինչեւ
յարդ բանակցութիւններն ՚ի գերեւ-
հանեցին եւ Պապն Խտակիոյ հետ
հաշտեցնել անկարելի եղաւ : Անչ-
գեռ ազգերն ու թագաւորները ժա-
մանակիս դիտութեան եւ ուսմանց
արդարիքն եղող արուեստից եւ ճար-
տարութեանց հրաշալիքը դիտելու կը
հրաւիրուէին ՚ի Փարիզ, Հռոմի ար-
քունիքն հազարաւոր եպիսկոպուներ
եւ վարդապետներ Հռոմ դումուրել
լով, կերոններ վատելով, արքայու-
թեան մէջ քանի մը սուրբեր ալաւել
ցընելով եւ ընդհանուր եկեղեցական
ժողով մը դումարելու խորհուրդներ
երկնելով կը կարծէ թէ իր աշխարհա-
յին իշխանութիւնն անհրաժեշտնա-
ւարեկութենէ մը պիտի փրկէ, Կը

բաղդաբար ջերմեռանդ հաւատաց եալներէ հաւաքուած եւ չոռմզը կուած Ա. Պետրոսի գենարը մեծ բանակ մը պահելու չբաւեր. պապա կան զինուորներն ամեն օր դասավլիք ըլլալով կը փախչին եւ իրենց կարգերն երթալով կանօսրանան. միւս կողմանէ կարիքալաեանք ալ, որ սեպտ 15ի դաշնադրութեան մէջ մատ չու նենալով անոր պարտաւորութիւններէն ալ աղատ են, դարձեալ հանգիստ չեն նստիր : Աւստի չոռմը խնդիրն ալ վերստին հասարակաց ու շագրութիւնը կը դրաւէ եւ նայինք թէ կարմիր շապիկներն այս անդամինչ գեր պիտի խաղան :

Հակ Վրեւելեան խնդիրը՝ որ ամենէն ծանր ու գժուարինն է, ամենէն աւելի կիրքերն ու միավերը կայողէ, Ինչպէս յայտնի է, գժտութեան խնձորը Արքիս է, եւ գլորուներն են հելլենները, որք ստոյգը խօսելով՝ բաւական ձեռնածութեամբ եւ ոչինչ նուազ խարդաւանօք իրենց գերը կը խաղան : Մինչդեռ Անրուար Էզրէմ Ոփաքիս կը մանէ, հելլեններն ալ Վրաստիի ընկերացընելու համար նաւահուումը մը կը կազմեն ապստամբայ առ ժամանակեայ կառավարութիւնն ալ եւ ըստական հիւսապատճեն յայտարարութիւն մը ուղելով կը ծանուցանէ թէ օսմանէն եան գրոշ կրօգ նաւերուն վրայ յարձակում պիտի ըլլայ : Արքիսի նուար ճումն առկէ երկու դար առաջ ելեւ սուն տարիէն աւելի անւած է, եւ Մինոսի կղզին 1821էն մինչեւ 30՝ ին տարի ապստամբութեան վիճակի մէկ կեցած է . զարմանալի՞ է որ հիմա առաջարկ ունի մասնակի առ առ ամուսնու

ապատամբութիւնն 9—10 ամիս աեց
և էլ ետեւ տակաւեին շրունակէ
հայց ի՞նչպէս պիտի ըլլայ վախճանը
Բ. Դրուութիւնն միջոցաւ լուծելու համար
տէրութիւնն ըրած առաջարկութիւնը
չը չնպանեց, եւ ինչպէս Պ. Ուուէ
կը ծանուցանէր, Արքիափ մէջ եւրուց
տական քննութիւն մ'ննելու առաջ
ջարկութեան ալ ընդունուելի կամ չըն
դունուիլը տակաւեին յայտնի չէ, Ի՞նչ
պէս պիտի լուծուի ուրեմն խնդիրը
—քիստառնեայ կառավարիչ մը եւ սահ
մանագրութիւն մը տրուելով, ինչպէս
որ կըսուի թէ Ա եհ. Սուլթանը Արքիօն
հէափ նաւահանգէսէն ետեւ Վնդ
զիոյ թագուհուսին ծանուցերէ, կառ
թէ ուրիշ եղանակաւ մը, Գաղղիա
ինչպէս վերն ալ ըսինք, Բ. Դրան
ծանուցագրին պատասխանելու հա
մար Ուուսիոյ ըրած առաջարկութիւնը
մը մերժած է կըսուի, եւ Վնդզիու
կողմը կը յարի: Չենք գիտեր տա
կաւին թէ Օգոստ. Սուլթանին Եւ
բոզա ուղեւորիլը թէ այս եւ թէ ուրիշ
խնդրոց նկատմամբ ի՞նչ քաջաքատկա
արդիւնք պիտի ունենայ. բայց անտա
րակոյս է որ դարուս քաջաքակը թու
թեան յարմար բարեկարդութիւննե
րը եւ մէր Օգոստ. Ա եհապետի

Դուրս գացած լրագրաց նամբռ ծախ-
քը Խմբագրութեան վրայ է:

Լաբգրյալ վերտառերեալ նամակ կամ ար
եւ իցեւ զրաւրիւն Խմբագիր = Տօքոք-
նին ախտի ուղղուի . եւ նամնչու ծախս
քըս այ դրկողին զրայ է:

Ղ սնտրայի քաղաքապետական պրահին
մէջ Հնչեցուցած խօսքերուն լրումը
այսինքն թէ՝ իր Խւրոպառզեւորելրուն
նորատակն է Տաճկաստանի մէջ բայ-
րեկարգութեան դործն ՚ի կատար ա-
ծել եւ անոր ու Խւրոպայի մէջ աւելի
սերու հաղորդակցութիւններ հաստա-
տել, կրնայ Վրեւելիեան խնդրոյն դըժ-
ւարութիւններն անհետացընել, եւ
չարախօսաց քերանն իրական արդիւն-
քով կարկել:

Եմբրիկայի ՈՒխայեալ «Առհան-
գաց անկախութեան տարեդարձին» օ-
րը Փարէզ դանուող ամերիկայիք փա-
ռաւոր հանդէս մը կատարեցին Խրանտ
-Օթէլին մէջ, ուր 250 հրաւիրեալ-
ներ, այր եւ կին՝ սեղանի նստած է-
ին. Այս առթիւ Պ. Ռէյմս ՈՒ-
լիքին ատենախօսութիւն մ'ըրաւ որ
նշանաւոր է ոչ միայն Հմերիկայի մեծ
հասարակապետութեան օրէնսդրու-
թեանց՝ այլ եւ քաղաքական ազա-
տութեան մասին դարուս սկզբանց

Համաձայն յայտարարութիւններովը :
“ Այն սկզբունքը , ըստ ատենաց
խօսք , զորս մեր նախահայրերը դժբա-
թէ ասկէ դար մ’առաջ արտայսոյտե-
ցին եւ որոյ վրայ մեր կառավարութիւնը հիմնեցին , իբրեւ մեր աշաց-
քիրը կը պահպանենք , եւ չպիտի թո-
գունք որ մէկ յուլու մ’ալ անկէ եղջը .
Վի կամ կորառի : Որչափ որ ճշմար-
տութիւնը կը տարածի , այնչափ ալ
մեր ունեցած հաւատոքը կաճի , աշ-
խարհ ալ այն ճշմարտութեան հաւա-
տալ կ’ակսի , ուստի չէ թէ կամկածա-
քու առ կապահանքաւ հայ առաջ կապահանքաւ

նոք այլ կատարեալ հաւատքով կը ենք
թէ և ամեն մարդիկ հաւասար ստեղծ-
ծուած են, թէ Վ. բարիչն անոնց ան-
կապտելի իրաւունք չնորհած է, որոց
գլխաւորն են կեանքը ազատութիւնն
ու բարեկեցութեան ջանքը. (ծափ.) :
Այս քաղաքական սկզբունքն ՚ի սկզբ-
րան արտայացուած ատեն՝ Հւրովա-
յի վեհապետաց ծիծաղը շարժեց.
բայց նշանակա՞ծ էք թէ ժամանակին
հողովմամբ ի՞նչ փոփոխութիւններ աե-
զի ունեցան ժողովրդոց եւ կառա-
վարիչ դասերուն զգացմանց մէջ : Հոս
Ասհմանադրութիւն մը չնորհուեցաւ,
հոն քաղաքական արտօնութիւններ,
եւ ուրիշ տեղ մ'ալ անձնական իրա-
ւունքը ճանչուեցաւ : Հեղնութիւնը
դադրեցաւ, ազատութեան սկզբուն-
քը յարդուիլ սկսաւ, եւ միջնաւոր
մարդիկ գերութեան թմրութենէն
արթնալով ազատ կեանք վարել սկը-
սան (լսեցէ՞ք) : Այսօր իմաստուն վիշ-
հապետ մ'իր ժողովրդեան խորհուրդ
կը հարցընէ, իսկ ժողովուրդն ալխոր.
հուրդ կուտայ եւ կառավարութեան
անստոյդ փորձեր ընելու հարկ չմնար
Մեր երկրին մէջ բուսած ծառը ոս-
տեր կարձակէ եւ անոր խաղաղ ստուեց-
րին ներքեւ կը գումարուին ազատ
միաքն ու ազատ մարդը :

